

Jonas Staal brengt New World Summit naar KVS

POLITIEKER DAN POLITIEK

De Nederlandse kunstenaar Jonas Staal (*1981) werkt aan een reeks bijeenkomsten op het raakvlak tussen kunst en politiek. 'New World Summit' is de naam. Een alternatief parlement is het resultaat. Het aftasten van de grenzen van de democratie is het doel. De hoofdrol gaat naar hen die uitgesloten worden van de democratie. Vertegenwoordigers van organisaties die op de zwarte lijst van terroristische groeperingen staan bijvoorbeeld. Of - dat zal in Brussel het geval zijn - vertegenwoordigers van stateloze staten. Het belooft te worden over de grenzen én het potentieel van de politiek én van de kunst.

Pieter VAN BOGAERT

Ik ontmoet Jonas Staal in het atelier van de KVS, waar hij werkt aan het nieuwe decor voor de Brusselse bijeenkomst. Dit is - na Berlijn, Leiden en het Indische Kochi - het vierde congres. En telkens creëert Staal daarvoor een volledig nieuw decor. Dit is geen reizend parlement, maar wel één dat zich elke keer opnieuw moet uitvinden. Het is daar, in dat voortdurend herdenken van de encensering, dat kunst en politiek elkaar ontmoeten. Het gaat over de verbeelding van de politiek: over de mogelijkheid van een andere politiek.

Beelden van het Berlijnse congres tonen een grote cirkelvormige structuur waarin vlaggen van terroristische organisaties gerangschikt werden volgens kleur. Politiek en esthetiek gaan hier hand in hand. Vlaggen die in andere omstandigheden verboden zijn, verdwijnen in een abstract patroon van vormen en kleuren. Kunst wordt camouflage. Maar het toont ook de spanning tussen de abstractie in de representatie van de kunst en de eenduidigheid in de politieke representatie.

Jonas Staal: "Een vraag die vaak terugkeert bij mijn werk is die van het esthetiseren van de politiek. Ontneem je haar zo niet haar slagkracht? Wordt het dan niet louter een beeld? Maar net de aanwezigheid van die verschillende domeinen op één plek is de kern van de transformatieve politiek. Die ambiguïteit is geen zwakte, maar wijst net op een potentieel: de mogelijkheid tot politieke verandering. Door de politiek deel te maken van de kunst pacificeer je ze niet, maar creëer je meer mogelijkheden."

Architectuur speelt daarin, net zoals in je vroegere werk, een zeer belangrijke rol.

Staal: "Voor dit Brusselse congres bouwen we een installatie die het podium doortrekt over de stoelen in de zaal. Er is geen onderscheid meer, geen buiten. De sprekers nemen plaats in het midden van het publiek."

"Voor elk congres maak ik een andere opstelling. Zo zoek ik naar een bewustzijn in de encensering. Naar het theatrale in de politiek. Politiek is theater, en dat is op zich geen probleem. Het probleem is dat het niet theateraal genoeg is. Daarom is die plek van het theater, de KVS, ook een logische plek om dat politiek bewustzijn te herorganiseren. Het gaat over de manier waarop de infrastructuur zich verhoudt tot het performatieve. Het idee dat je ideologie visueel kan lezen, dat het een morfologie is: de leesbaarheid van de vorm."

Jonas Staal. 'New World Summit - Berlin', 2012. Photo: Lidia Rossner. Overview of the parliament of the New World Summit in theater Sophiensaele, Berlin, as part of the 7th Berlin Biennial

Op dezelfde manier is spraak belangrijk. Taal wordt hier deel van de ruimte.

Staal: "We worden vaak geconfronteerd met organisaties die doelbewust geen Engels willen spreken: de taal van het historische imperialisme. Ik ben ervan overtuigd dat je tussen twee talen

'Een vraag die vaak terugkeert bij mijn werk is die van het esthetiseren van de politiek. Ontneem je haar zo niet haar slagkracht? Wordt het dan niet louter een beeld?'

meer kan horen dan in één taal. Het proces van vertalen - en tijdens de New World Summits gebeurt dat nooit simultaan, maar volgt de vertaling gewoon op het origineel - lijkt omslachtig en bureaucratisch, maar aan het eind heb je wel het gevoel dat je meer hebt gehoord. Je luistert op een andere manier. Het toont meteen ook de paradox van het internationalisme. Daar wordt vaak gedacht in termen van homogeniteit: taal is

iets dat je deelt. Hier duidt taal op verschillen, niet op wat verbindt."

"Dit land - en in het bijzonder deze meertalige stad - lijkt me de perfecte plek om dat ter discussie te stellen. Die keuze voor de stateloze staat als onderwerp voor deze bijeenkomst heeft dus zeker met Brussel te maken. De constitutionele hervormingen in België spelen een rol. Maar ook de aanwezigheid van het Europese parlement en de toekomst van het supra-nationalisme en het ultranationalisme als reactie daarop. En ten slotte de soevereiniteit van de staat die uitgehold wordt in de controlemaatschappij. Dat werd recent duidelijk na de onthullingen van Wikileaks."

Je woorden klinken koel en rationeel. Ze passen bovendien in een doctoraatsonderzoek naar kunst en propaganda. Maar in je gedrevenheid herken ik ook iets romantisch. Ik denk aan de Franse schrijver Jean Genet en zijn sympathie voor de Palestijnse Fedayin in de jaren zeventig. Het is een sympathie die vertrekt van het beeld, de esthetiek dus, van de strijder. Genet weet al dat die sympathie, dat beeld, zal verdwijnen, eens het doel bereikt: een eigen Palestijnse staat.

Staal: "Ik vrees dat ik me wel in dat soort van romantiek kan terugvinden, ja."